
Zittingsdocument

A9-0377/2023

27.11.2023

VERSLAG

over het voorstel voor een besluit van de Raad inzake de uitbreiding van de lijst van EU-misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven (2023/2068(INI))

Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

Rapporteur: Maite Pagazaurtundúa

INHOUD

	Blz.
ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	3
TOELICHTING	12
BIJLAGE: LIJST VAN INSTANTIES WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEUR INFORMATIE HEEFT ONTVANGEN	14
ADVIES VAN DE COMMISSIE VROUWENRECHTEN EN GENDERGELIJKHEID	16
INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	25
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	26

ONTWERPRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over de uitbreiding van de lijst van EU-misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven (2023/2068(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (het Handvest), en met name de artikelen 1, 7, 20, 21, 22, 23, 25 en 26,
- gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en met name de artikelen 2, 3 en 6,
- gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name artikel 19 en artikel 83, lid 1,
- gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de bijbehorende jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens,
- gezien de Universele Verklaring van de rechten van de mens,
- gezien de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU),
- gezien de mededeling van de Commissie van 9 december 2021 getiteld “Een inclusiever en beschermender Europa: uitbreiding van de lijst van EU-misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven” (COM(2021)0777) en het bijgaande voorstel voor een besluit van de Raad,
- gezien Kaderbesluit 2008/913/JBZ van de Raad van 28 november 2008 betreffende de bestrijding van bepaalde vormen en uitingen van racisme en vreemdelingenhaat door middel van het strafrecht¹,
- gezien de mededeling van de Commissie van 5 maart 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025” (COM(2020)0152),
- gezien de mededeling van de Commissie van 18 september 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: EU-actieplan tegen racisme 2020-2025” (COM(2020)0565),
- gezien de mededeling van de Commissie van 12 november 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gelijkheid van lhbtqi’ers 2020-2025” (COM(2020)0698),
- gezien de mededeling van de Commissie van 3 maart 2021 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie inzake de rechten van personen met een handicap 2021-2030” (COM(2021)0101) en het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap, dat door de EU en al haar lidstaten is geratificeerd,

---

¹ PB L 328 van 6.12.2008, blz. 55.

- gezien de mededeling van de Commissie van 24 juni 2020 getiteld “EU-strategie inzake de rechten van slachtoffers (2020-2025)” (COM(2020)0258),
- gezien de aanbeveling van het Comité van Ministers van de Raad van Europa van 20 mei 2022 aan de lidstaten van de Raad van Europa over het bestrijden van haatzaaiende uitlatingen (CM/Rec(2022)16),
- gezien algemene beleidsaanbeveling nr. 15 van de Commissie tegen racisme en onverdraagzaamheid (ECRI) van de Raad van Europa, van 8 december 2015, over de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen,
- gezien het Kaderverdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van nationale minderheden en het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden,
- gezien de aanbevelingen, verslagen en resoluties van ECRI, de Stuurgroep bestrijding van discriminatie, diversiteit en inclusie, de Parlementaire Vergadering, de Commissie van Venetië en andere organen van de Raad van Europa,
- gezien de richtsnoeren voor de verbetering van de verzameling en het gebruik van gelijkheidsgegevens die zijn opgesteld door de Subgroep gegevens over gelijkheid van de Groep op hoog niveau inzake non-discriminatie, gelijkheid en diversiteit van de Commissie en die in 2021 zijn gepubliceerd,
- gezien de mensenrechtenverdragen van de VN en de VN-instrumenten voor de bescherming van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, met name de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie en het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen, en de aanbevelingen van het jaarlijkse VN-Forum voor minderheidsvraagstukken,
- gezien de gegevens over haatmisdrijven van het OVSE-Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten die ieder jaar worden gepubliceerd op 16 november,
- gezien zijn resolutie van 25 november 2020 over versterking van de mediavrijheid: bescherming van journalisten in Europa, haatzaaiende taal, desinformatie en de rol van platforms²,
- gezien zijn resolutie van 16 september 2021 met aanbevelingen aan de Commissie betreffende het aanmerken van gendergerelateerd geweld als een nieuwe vorm van criminaliteit als bedoeld in artikel 83, lid 1, VWEU³,
- gezien zijn resolutie van 13 november 2018 over minimumnormen voor minderheden in de EU⁴,
- gezien artikel 105, lid 5, van zijn Reglement,

---

² PB C 425 van 20.10.2021, blz. 28.

³ PB C 117 van 11.3.2022, blz. 88.

⁴ PB C 363 van 28.10.2020, blz. 13.

- gezien het advies van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid,
  - gezien het verslag van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A9-0377/2023),
- A. overwegende dat op grond van artikel 21 van het Handvest iedere vorm van discriminatie op grond van o.a. geslacht, ras, kleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, een handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid, verboden is; overwegende dat binnen het rechtskader van de Verdragen en onverminderd de bijzondere bepalingen ervan, ook iedere discriminatie op grond van nationaliteit verboden is; overwegende dat ingevolge de ruime interpretatie van de grond “geslacht” door het HvJ EU, dit begrip ruim moet worden opgevat, d.w.z. dat alle vormen van discriminatie in verband met genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken erin begrepen zijn⁵;
- B. overwegende dat alle vormen en uitingen van haat en onverdraagzaamheid, met inbegrip van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, onverenigbaar zijn met de waarden van de Unie op het gebied van menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van personen die tot minderheden behoren, zoals verankerd in artikel 2 VEU; overwegende dat de bevordering en bescherming van deze fundamentele waarden van de Unie afhangt van de EU-instellingen, de lidstaten en alle andere relevante actoren die vooroordelen, vooringenomenheid en onverdraagzaamheid bestrijden, alsook van de uitbanning van haat;
- C. overwegende dat haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven complexe en multidimensionale verschijnselen zijn met verstrekkende gevolgen voor de mensenrechten en de rechtsstaat in democratische samenlevingen; overwegende dat de bestrijding van vreemdelingenhaat, racisme, vrouwenhaat, homofobie, transfobie en andere vormen van vooroordelen, onverdraagzaamheid, discriminatie, onder meer op basis van politieke of andere opvattingen, en haat tegen bepaalde personen of maatschappelijke groepen vereist dat de EU en haar lidstaten een holistische respons ontwikkelen in nauwe samenwerking met relevante belanghebbenden, waaronder het maatschappelijk middenveld; overwegende dat strafbaarstelling één instrument is om haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven te bestrijden;
- D. overwegende dat de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, zowel online als offline, een multidimensionale aanpak vereist en, in voorkomend geval, verschillende middelen om ze te bestrijden, met inbegrip van het strafrecht, civiele en administratieve procedures en andere belangrijke beleidsmaatregelen of sociale maatregelen; overwegende dat de lidstaten zich er al toe hebben verbonden wetgeving en maatregelen vast te stellen om haatmisdrijven te bestraffen, onderrapportage aan te

---

⁵ Arrest van het Hof van Justitie van 30 april 1996, *P. tegen S. en Cornwall County Council*, C-13/94, ECLI:EU:C:1996:170; arrest van het Hof van Justitie van 7 januari 2004, *K.B. tegen National Health Service Pensions Agency en Secretary of State for Health*, C-117/01, ECLI:EU:C:2004:7; arrest van het Hof van Justitie van 27 april 2006, *Sarah Margaret Richards tegen Secretary of State for Work and Pensions*, C-423/04, ECLI:EU:C:2006:256; en arrest van het Hof van Justitie van 26 juni 2018, *MB tegen Secretary of State for Work and Pensions*, C-451/16, ECLI:EU:C:2018:492.

pakken en activiteiten voor capaciteitsopbouw voor rechtshandhavings- en gerechtelijke functionarissen in te voeren of verder te ontwikkelen⁶; overwegende dat het voor een doeltreffende bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven van essentieel belang is de onderliggende oorzaken ervan, met name stereotypen, aan te pakken; overwegende dat preventieve maatregelen, onderwijs, met inbegrip van digitaal onderwijs, geletterdheid en vaardigheden ter bevordering van veilige digitale ruimten, opleiding en bewustmaking in dit verband van cruciaal belang zijn; overwegende dat de EU en de lidstaten een beter begrip moeten bevorderen van het feit dat er diversiteit en dialoog nodig is binnen een context van democratie, mensenrechten en de rechtsstaat, dat zij het publieke bewustzijn moeten vergroten over het feit dat het belangrijk is pluriformiteit te eerbiedigen en dat zij negatieve stereotypering en stigmatisatie moeten bestrijden;

- E. overwegende dat haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven bijzonder ernstige misdrijven kunnen zijn en niet alleen de afzonderlijke slachtoffers en hun gemeenschap treffen, door hun leed toe te brengen en hun grondrechten en fundamentele vrijheden te beperken, maar ook de samenleving als geheel, waardoor de fundamenten van de EU worden ondermijnd;
- F. overwegende dat niet alle haatzaaiende uitlatingen een misdrijf vormen, maar dat zij wel bijdragen tot de normalisering van uitingen van haat, geweld en onverdraagzaamheid in de samenleving;
- G. overwegende dat er de afgelopen decennia een sterke toename is van discriminatie, haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen in de hele EU⁷, een toename van diverse vormen van racisme, antisemitisme, islamofobie, vreemdelingenhaat, homofobie, transfobie en andere vormen van onverdraagzaamheid en een alarmerende piek in haatzaaiende uitlatingen en aanzetting tot haat online en offline; overwegende dat personen die tot kwetsbare groepen behoren, zoals lhbtq+- personen, geracialiseerde personen, etnische, religieuze of taalminderheden, inheemse gemeenschappen⁸ ⁹, personen met een handicap, personen met een sociaal-economische achterstandspositie, asielzoekers, vluchtelingen en migranten, herhaaldelijk het doelwit zijn van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven; overwegende dat er in Europa een significante toename is van het aantal haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen tegen lhbtq-personen¹⁰, alsmede een toename van de discriminatie en haat tegen vrouwen; overwegende dat meervoudige, intersectionele discriminatie een vruchtbare bodem is voor haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven; overwegende dat doelwitten van

---

⁶ Jaarlijkse gegevens over haatmisdrijven van het OVSE-Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten.

⁷ Zie bijvoorbeeld de jaarverslagen over de activiteiten van ECRI over de perioden van 1 januari tot en met 31 december 2019 en van 1 januari tot en met 31 december 2020, en de studie in opdracht van de beleidsondersteunende afdeling Rechten van de burger en Constitutionele Zaken van het Europees Parlement getiteld "Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approach", gepubliceerd in juli 2020.

⁸ Lingaas, C., "[Hate Speech and Racialised Discrimination of the Norwegian Sámi: Legal Responses and Responsibility](#)", *Oslo Law Review*, vol. 8, nr. 2, 2021, blz. 88.

⁹ Civil Rights Defenders, "[Joint submission to the UN Universal Periodic Review of Sweden –35th Session of the UPR Working Group of the Human Rights Council – January 2020](#)", 2019.

¹⁰ ILGA Europe, "2023 Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe and Central Asia", februari 2023.

haatzaaiende uitlatingen steeds meer worden uitgesloten uit de samenleving;

- H. overwegende dat de toename van discriminatie en haat in veel lidstaten nog wordt verergerd door extremistische en populistische bewegingen en het multiplicatoreffect van de onlineomgeving en sociale media, die tot revictimisatie leiden; overwegende dat deze stijging leidt tot gevaarlijke verdeeldheid in de samenleving als geheel en een bedreiging vormt voor de democratie;
- I. overwegende dat er aanwijzingen zijn dat haatzaaiende uitlatingen en door haat ingegeven incidenten in de EU nog steeds te weinig worden gemeld¹¹, waardoor het moeilijk is de omvang van het probleem te kwantificeren;
- J. overwegende dat de media en journalisten een fundamentele rol spelen doordat zij de samenleving informeren en een bijdrage leveren aan de democratische processen;
- K. overwegende dat het politieke debat steeds meer wordt gekenmerkt door haatzaaiende uitlatingen; overwegende dat verkiezingscampagnes een bijzonder vruchtbare bodem zijn voor haatzaaiende uitlatingen en het aanzetten tot haat, hetgeen niet alleen gevolgen heeft voor de politieke sfeer, maar ook voor de werking van de samenleving in het algemeen en de politieke polarisatie doet toenemen; overwegende dat haatzaaiende uitlatingen tegen vrouwen in openbare functies een alarmerend niveau hebben bereikt; overwegende dat politieke leiders een belangrijke rol en verantwoordelijkheid hebben in de strijd tegen haatzaaiende uitlatingen en onverdraagzaamheid; overwegende dat zij het goede voorbeeld moeten geven en gevallen van haat publiekelijk aan de kaak moeten stellen;
- L. overwegende dat minderjarigen bijzonder kwetsbare slachtoffers zijn van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, onder meer in scholen en online, in de vorm van cyberpesten; overwegende dat dergelijke aanvallen hun lichamelijke en geestelijke integriteit in gevaar brengen en hun ontwikkeling en lichamelijke en geestelijke gezondheid aantasten; overwegende dat zij bijzondere aandacht behoeven;
- M. overwegende dat de lidstaten haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven niet op gelijke wijze aanpakken in hun strafrecht, waardoor bepaalde groepen in sommige delen van de Unie onvoldoende beschermd worden; overwegende dat dit het moeilijk maakt om een gemeenschappelijke Europese aanpak voor de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven vast te stellen; overwegende dat het ontbreken van juridische bescherming verwoestende gevolgen kan hebben voor de slachtoffers;
- N. overwegende dat het huidige EU-kader alleen betrekking heeft op haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op grond van ras, kleur, godsdienst, afkomst en nationale of etnische oorsprong; overwegende dat er momenteel op EU-niveau geen alomvattende gemeenschappelijke wettelijke definitie van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven bestaat; overwegende dat er duidelijk behoefte is aan een doeltreffende aanpak van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op andere gronden, zoals geslacht, seksuele gerichtheid, gender, genderidentiteit, genderexpressie, geslachtskenmerken, leeftijd, handicap en welke andere fundamentele kenmerken ook, met name degene die

---

¹¹ Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, "[Encouraging hate crime reporting – The role of law enforcement and other authorities](#)", 2021.

beschermd zijn op grond van artikel 21 van het Handvest, alsmede elke combinatie van deze kenmerken; overwegende dat de EU de meest kwetsbaren in de samenleving moet beschermen; overwegende dat bijzondere aandacht moet worden besteed aan het identificeren van de personen, groepen of gemeenschappen die het kwetsbaarst zijn voor haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, teneinde negatieve gevolgen voor de bescherming van slachtoffers te voorkomen;

- O. overwegende dat artikel 83, lid 1, VWEU duidelijke vereisten bevat voor de opname van nieuwe vormen van criminaliteit in de lijst van grensoverschrijdende EU-misdrijven; overwegende dat haatzaaiende uitlatingen op het internet duidelijk een specifieke grensoverschrijdende dimensie hebben; overwegende dat de digitale transformatie aantoont dat dit verschijnsel op Europees niveau moet worden aangepakt; overwegende dat haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op gemeenschappelijke basis en op EU-niveau moeten worden bestreden; overwegende dat de EU de verantwoordelijkheid heeft om op te treden;
- P. overwegende dat het EU-strafrecht een krachtige, evenredige en op maat gesneden respons moet bieden op haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, om het slachtoffer naar behoren te beschermen en naar behoren rekening te houden met de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van informatie, die hoekstenen zijn van de democratie; overwegende dat de EU moet waarborgen dat beperkingen op de vrije meningsuiting met het oog op het voorkomen en bestrijden van haatzaaiende uitlatingen niet door de bevoegde autoriteiten in de lidstaten worden misbruikt om minderheden mond dood te maken of kritiek de kop in te drukken; overwegende dat de arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens inzake de vrijheid van meningsuiting moeten worden nageleefd bij het vaststellen van bescherming tegen haatzaaiende uitlatingen;
- Q. overwegende dat de grondrechten die in de strijd tegen haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven worden beschermd in de eerste plaats de menselijke waardigheid en het beginsel van non-discriminatie zijn; overwegende dat deze bescherming universeel moet zijn; overwegende dat de bescherming tegen onverdraagzaamheid, zowel op basis van ras als op basis van nationale afkomst, seksuele gerichtheid, godsdienst, ideologie, leeftijd, mening of enige andere persoonlijke, fysieke of sociale toestand of omstandigheid, ongeacht de uitdrukkingvorm, niet louter beperkt mag worden tot bepaalde gronden of motieven;
- R. overwegende dat veranderingen in de sociale dynamiek tot nieuwe motieven voor haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven kunnen leiden die moeten worden aangepakt binnen een gemeenschappelijk EU-kader, zodat artikel 83, lid 1, VWEU, waarin de lijst van EU-misdrijven is vastgesteld, moet worden uitgebreid;
- S. overwegende dat de Commissie in 2021 een mededeling heeft gepresenteerd getiteld “Een inclusiever en beschermender Europa: uitbreiding van de lijst van EU-misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven”, met het oog op het toevoegen, overeenkomstig artikel 83, lid 1, VWEU, van haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen aan de lijst van vormen van criminaliteit waarvoor het Parlement en de Raad minimumvoorschriften betreffende de bepaling van strafbare feiten en sancties kunnen vaststellen die van toepassing zijn in alle EU-lidstaten; overwegende dat de Raad in dit verband een besluit moet vaststellen;

- T. overwegende dat dit besluit van de Raad een eerste stap zou zijn in de richting van het vaststellen van de nodige rechtsgrondslag voor de vaststelling, als tweede stap, van een gemeenschappelijk rechtskader ter bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven in de hele EU; overwegende dat een dergelijk gemeenschappelijk rechtskader dringend nodig is om minimumnormen betreffende de bepaling van strafbare feiten en sancties vast te stellen en zodoende haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen te bestrijden op gemeenschappelijke Europese basis, teneinde te zorgen voor een consistente bescherming van de potentiële slachtoffers van dergelijke handelingen in de hele Unie;
- U. overwegende dat de Raad nog geen besluit heeft genomen; overwegende dat sommige lidstaten concrete vooruitgang met betrekking tot dit specifieke dossier in de Raad hebben geblokkeerd;
- V. overwegende dat op grond van artikel 83, lid 1, VWEU eenparigheid van stemmen in de Raad is vereist om vast te stellen welke “andere vormen van criminaliteit” aan de criteria voldoen; overwegende dat deze vereiste nadelig is gebleken voor het boeken van de noodzakelijke gemeenschappelijke vooruitgang bij de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven in de hele Unie;
1. dringt er bij de Raad op aan een besluit vast te stellen om haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op te nemen in de lijst van strafbare feiten van artikel 83, lid 1, VWEU, zodat de Commissie de tweede fase van de procedure kan inleiden;
  2. herinnert eraan dat haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op verschillende manieren worden behandeld in het strafrecht van de lidstaten en dat er alleen geharmoniseerde minimumregels op EU-niveau bestaan wanneer dergelijke misdrijven worden begaan tegen een groep of een persoon op grond van ras, huidskleur, godsdienst, afkomst of nationale of etnische afkomst, wat de uitvoering van een succesvolle gemeenschappelijke strategie voor het effectief bestrijden van haat bemoeilijkt;
  3. betreurt ten zeerste dat er bijna twee jaar zijn verstreken sinds de publicatie van de mededeling van de Commissie en dat de Raad er geen vooruitgang mee heeft geboekt, terwijl hij wel in staat was voor andere doeleinden de lijst van EU-misdrijven snel uit te breiden; betreurt dit gebrek aan actie in het licht van de toename van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven;
  4. verzoekt de lidstaten op verantwoorde en constructieve wijze samen te werken en de onderhandelingen binnen de Raad te hervatten om vóór het einde van de huidige zittingsperiode een besluit van de Raad vast te stellen;
  5. dringt er bij de lidstaten op aan de aanneming van het ontwerpbesluit te steunen of er zich in elk geval niet tegen te verzetten;
  6. verzoekt de huidige en toekomstige voorzitterschappen van de Raad van de Unie het voorstel van de Commissie als prioriteit te beschouwen bij het opstellen van hun agenda en het bepalen van doelstellingen;
  7. beveelt aan artikel 83 VWEU te wijzigen om de toepassing ervan te laten afhangen van

een versterkte gekwalificeerde meerderheid in plaats van de momenteel vereiste unanimititeit; dringt er in dit verband op aan de overbruggingsclausule in werking te stellen;

8. benadrukt dat toekomstige EU-wetgeving om minimumnormen betreffende de bepaling van strafbare feiten en sancties voor haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven vast te stellen de menselijke waardigheid moet beschermen, moet streven naar het voorkomen van schade, gelijkheid moet waarborgen en haat en onverdraagzaamheid moet bestrijden, ongeacht de motieven;
9. herinnert eraan dat de bescherming universeel moet zijn, met bijzondere aandacht voor de personen die tot doelwit worden gemaakt en voor kwetsbare groepen en gemeenschappen;
10. herinnert eraan dat de vrijheid van meningsuiting een fundamentele waarde van democratische samenlevingen is en niet ten onrechte mag worden beperkt; herinnert er voorts aan dat wetgeving inzake haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven gebaseerd moet zijn op de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid; onderstreept dat de vrijheid van meningsuiting moet worden uitgeoefend binnen het kader van de wet en in overeenstemming met artikel 11 van het Handvest, en niet mag worden uitgebuit als schild voor haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven;
11. verzoekt de Commissie een open aanpak te overwegen waarbij de lijst van discriminatiegronden niet wordt beperkt tot een gesloten lijst, om haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven die worden ingegeven door een nieuwe en veranderende sociale dynamiek doeltreffend te bestrijden;
12. benadrukt dat misbruik van het internet en het bedrijfsmodel van socialemediaplatforms, dat gebaseerd is op microtargeting op het gebied van reclame, bijdragen aan de verspreiding en versterking van haatzaaiende uitlatingen, het aanzetten tot discriminatie en geweld en het vergroten van het risico van revictimisatie; verzoekt de Commissie en de lidstaten te zorgen voor de correcte tenuitvoerlegging van de huidige wetgeving, zoals Verordening (EU) 2022/2065¹², en gebruik te maken van alle middelen en instrumenten waarover zij beschikken om de verspreiding van haatzaaiende uitlatingen op het internet tegen te gaan;
13. herinnert eraan dat overheidsinstanties verantwoordelijk zijn voor het voorkomen, onderzoeken, vervolgen en melden van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, en dat zij daarbij rekening moeten houden met feiten die op haat wijzen; benadrukt dat toekomstige EU-wetgeving nauwe samenwerking moet ondersteunen en bevorderen met het maatschappelijk middenveld, organen voor gelijke behandeling en nationale mensenrechteninstellingen;
14. verzoekt de Commissie en de lidstaten bijzondere aandacht te besteden aan minderjarigen, met inbegrip van minderjarigen die behoren tot kwetsbare groepen, teneinde hun speciale bescherming te bieden tegen haatzaaiende uitlatingen en

---

¹² Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaal dienstenverordening) (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1).

haatmisdrijven, te voorkomen dat deze incidenten zich voordoen, met inbegrip van pesten op school en cyberpesten, en de gevolgen ervan voor de ontwikkeling en de geestelijke gezondheid van minderjarigen tot een minimum te beperken;

15. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat een solide EU-kader voor juridische bescherming wordt ingesteld, zodat slachtoffers doeltreffend beschermd worden, met name slachtoffers uit kwetsbare groepen in de hele EU; benadrukt dat een intersectionele benadering moet worden gevolgd en dat het belangrijk is alomvattende maatregelen vast te stellen, waaronder het verstrekken van opleiding aan beroepsbeoefenaars die in contact kunnen komen met slachtoffers, alsook maatregelen ter waarborging van bescherming, veilige toegang tot een onafhankelijke justitie, gespecialiseerde hulporganisaties en schadeloosstelling voor slachtoffers; benadrukt dat slachtoffers hun ervaringen moeten kunnen melden bij de bevoegde autoriteiten en bescherming moeten kunnen krijgen; wijst erop dat wanneer de juridische bescherming van slachtoffers wordt gewaarborgd, dit een veilige omgeving zou creëren die zou bijdragen aan een toename van het aantal meldingen, wat nodig is om haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven te documenteren;
16. verzoekt de Commissie en de lidstaten, in samenwerking met de relevante instellingen en organen van de Unie, adequate gegevensverzamelingsystemen op te zetten voor het verkrijgen van solide, vergelijkbare, uitgesplitste en anonieme gegevens over haatincidenten, met inbegrip van haatmisdrijven, met inachtneming van de relevante nationale rechtskaders en de EU-wetgeving op het gebied van gegevensbescherming, en ook te zorgen voor adequate monitoringmechanismen om de regelmatige beschikbaarheid, vergelijkbaarheid en kwaliteit van de verzamelde gegevens te verbeteren en het effect van het beleid en de regelgeving op de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven te beoordelen;
17. verzoekt zijn voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

TOELICHTING

Bijna twee jaar geleden presenteerde de Commissie de mededeling “Een inclusiever en beschermender Europa: uitbreiding van de lijst van EU-misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven”. Hoewel de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven een duidelijke prioriteit voor onze Unie moet zijn, heeft de Raad zijn voorstel voor een besluit nog steeds niet aangenomen.

Om haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven aan de lijst van EU-misdrijven te kunnen toevoegen en in de nabije toekomst minimumnormen te kunnen vaststellen voor het definiëren van strafbare feiten en sancties die in alle lidstaten van de Unie van toepassing zijn, moet deze eerste fase worden voltooid.

Helaas is in de Raad van de Europese Unie onvoldoende vooruitgang geboekt en is de vereiste eenparigheid van stemmen voor de vaststelling van dit besluit niet bereikt.

Dit ontwerpverslag is bedoeld als een krachtige politieke oproep aan de Raad om dit noodzakelijke besluit aan te nemen en aanbevelingen te doen aan de Commissie voor het opstellen van toekomstige Europese wetgeving ter bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven.

Het huidige EU-kader heeft alleen betrekking op haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op basis van ras, huidskleur, godsdienst en nationale of etnische afkomst. Daarom is het duidelijk dat eveneens doeltreffend het hoofd moet worden geboden aan haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op basis van – maar niet beperkt tot – geslacht, seksuele gerichtheid, leeftijd en handicap, zoals voorgesteld door de Commissie.

Haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven doen afbreuk aan de menselijke waardigheid, verzwakken de samenleving als geheel en ondermijnen de fundamenteën van de Unie, waarbij extremistische en populistische bewegingen en het multiplicatoreffect van sociale media een bevorderende rol spelen.

De sociale dynamiek van onverdraagzaamheid, stigmatisering en discriminatie neemt toe en de “normalisering” ervan vereist de aandacht van de autoriteiten en de samenleving als geheel. Elke oude of nieuwe beweegreden voor haat moet zo nodig op sociaal, administratief of strafrechtelijk niveau worden bestreden.

Deze dynamiek vraagt ook om bescherming die nieuwe maatschappelijke motieven voor haat niet uitsluit, aangezien de waardigheid van de slachtoffers als universeel mensenrecht moet worden beschermd. Er zij op gewezen dat minderjarigen bijzonder kwetsbare slachtoffers zijn als het om dit soort misdrijven gaat.

De strafrechtelijke bescherming tegen haat moet evenredig zijn, wat inhoudt dat de vrijheid van meningsuiting krachtig moet worden beschermd en alleen moet worden beperkt wanneer dit volledig gerechtvaardigd is. Hoewel niet alle haatzaaiende uitlatingen een misdrijf vormen, dragen zij wel bij tot de normalisering van uitingen van haat en onverdraagzaamheid, en zijn ze dus niet onschadelijk.

De lidstaten moeten collectieve verantwoordelijkheid nemen voor de proliferatie van

dergelijke incidenten en de mogelijkheid van adequate en toereikende dwangmiddelen ontsluiten. Als deze vormen van criminaliteit ook als EU-misdrijven worden beschouwd, zal dit bijdragen tot de ontwikkeling van een gemeenschappelijke en doeltreffendere strategie tegen haatmisdrijven met sociale motieven.

BIJLAGE: LIJST VAN INSTANTIES WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEUR INFORMATIE HEEFT ONTVANGEN

Uit hoofde van artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaart de rapporteur dat hij bij de voorbereiding van het ontwerpverslag informatie heeft ontvangen van de volgende entiteiten en personen:

Entiteit en/of persoon
Movimiento contra la Intolerancia- Esteban Ibarra
Secretariado Gitano
Organisation for Security and Cooperation in Europe (OSCE) (OSCE)
HateAid gGmbH <ul style="list-style-type: none"> • Committee of the Regions • ASSEDEL- L'Association européenne pour la défense des droits et des libertés • ABTTF- Federation of Western Thrace Turks in Europe
Committee of the Regions
ASSEDEL- L'Association européenne pour la défense des droits et des libertés
ABTTF- Federation of Western Thrace Turks in Europe
Enrique Baca, professor of Psychiatry, Colegio Libre de Eméritos Universitarios
José Lázaro, professor of Medical Humanities in the Department of Psychiatry
Javier Lesaca, visiting researcher at George Washington University
Irene Muñoz Escandell, lawyer
Colectivo de Víctimas del Terrorismo (COVITE)
María Jiménez, former researcher at Observatorio Internacional de Estudios sobre Terrorismo (OIET)
Álvaro Herrero de Bethencourt, researcher at Observatorio Internacional de Estudios sobre Terrorismo (OIET)
Guillaume Denoix de Saint Marc, Director General and Spokesperson of the French Association of Victims of Terrorism (AFVT)
Asociación Pompaelo
Lesben und Schwulenverband in Deutschland e.V. (LSVD)
ILGA Europe
Bundesrechtsanwaltskammer (BRAK)-
Fundación Abogacía Española
Délégation Interministérielle à la Lutte Contre le Racisme, l'Antisémitisme et la Haine anti-LGBT (DILCRAH)
European Fundamental Rights Agency (FRA)
Observatorio Español contra el Racismo y la Xenofobia (OBERAXE)
Maciej Stasinski, Gazeta Wyborcza
NGO Lunaria
G.S.ONCE
Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad (CERMI)

European Disability Forum (EDF)
Impulso Ciudadano
Federación Estatal de Lesbianas, Gais, Trans, Bisexuales, Intersexuales (FELGBT)
Observatory on Intolerance and Discrimination against Christians in Europe (OIDAC)
Observatorio para la Libertad Religiosa y de Conciencia (OLRC)
United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)
Union of Islamic Communities of Spain
Muslim Human Rights Association
Observatorio Cívico de la Violencia Política en Cataluña
Federación de Comunidades Judías de España
Real Instituto Elcano
International Organization for Migration

Bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur.

25.10.2023

ADVIES VAN DE COMMISSIE VROUWENRECHTEN EN GENDERGELIJKHEID

aan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken

inzake de uitbreiding van de lijst van EU-misdrijven tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven
(2023/2068(INI))

Rapporteur voor advies: Vera Tax

SUGGESTIES

De Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid verzoekt de bevoegde Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken onderstaande suggesties in haar ontwerpresolutie op te nemen:

- A. overwegende dat de gelijkheid van vrouwen en mannen als kernwaarde van de Unie vervat is in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU); overwegende dat de Unie er overeenkomstig artikel 8 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) bij elk optreden naar moet streven de ongelijkheden tussen mannen en vrouwen op te heffen en de gendergelijkheid te bevorderen; overwegende dat het beëindigen van de verspreiding van haat en gendergerelateerd geweld een voorwaarde is voor het bereiken van echte gendergelijkheid; overwegende dat haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven de gemeenschappelijke waarden van de Europese Unie schenden en niet verenigbaar zijn met de Verdragen en het Handvest van de grondrechten;
- B. overwegende dat gendergerelateerde haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven vormen van geweld zijn die vrouwen¹, meisjes en de lhbtqi+-gemeenschap² onevenredig zwaar treffen, en genderongelijkheid op zowel individueel als institutioneel niveau in stand houden en verergeren; overwegende dat vooral jonge vrouwen en vrouwen in de publieke sfeer, met name vrouwelijke politici, vrouwen in de media en mensenrechtenactivisten, het doelwit zijn van haatzaaiende uitlatingen en bedreigingen van hun fysieke veiligheid, die offline kunnen escaleren tot haatmisdrijven; overwegende dat personen die tot specifieke groepen behoren en te maken krijgen met intersectionele discriminatie op grond van onder meer geslacht, ras, huidskleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, handicap, leeftijd, seksuele gerichtheid, genderidentiteit of -expressie,

---

¹ Strategie voor gendergelijkheid van de Raad van Europa, “Combating Sexist Hate Speech”, 2016.

² Mededeling van de Commissie van 12 november 2020 getiteld “Een Unie van gelijkheid: strategie voor gelijkheid van lhbtqi+’ers 2020-2025” (COM(2020)0698); Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA), “A long way to go for LGBTI equality”, 14 mei 2020.

geslachtskenmerken, verblijfsstatus of migratieachtergrond, een groter risico lopen het slachtoffer te worden van misdrijven, waaronder haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven; overwegende dat in Europa het aantal haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen tegen lhbtq+-personen duidelijk is toegenomen en dat gendervooroordelen en andere stereotypen tot de belangrijkste drijfveren hiervoor behoren³;

- C. overwegende dat onder haatzaaiende uitlatingen alle soorten uitingen kunnen worden verstaan die geweld, haat of discriminatie tegen een persoon of groep personen uitlokken, bevorderen, verspreiden of rechtvaardigen, of die hen denigreren op grond van hun werkelijke of toegeschreven persoonlijke kenmerken; overwegende dat met seksistische haatzaaiende uitlatingen wordt beoogd vrouwen te vernederen of te objectiveren, hun vaardigheden en meningen te onderwaarden, hun reputatie te slopen, hen kwetsbaar en angstig te laten voelen en hen te controleren en te straffen voor het niet in acht nemen van bepaalde gedragsregels; overwegende dat seksistische haatzaaiende uitlatingen zowel online als offline vele vormen aannemen, met name victimblaming en revictimisatie, slutshaming, bodyshaming, wraakporno, wrede en geseksualiseerde doodsbedreigingen en bedreigingen met verkrachting en geweld, beledigende opmerkingen over uiterlijk, seksualiteit, seksuele gerichtheid of genderexpressie, maar ook valse complimenten of zogezegde grappen, waarbij humor wordt gebruikt om het doelwit te vernederen en belachelijk te maken; overwegende dat seksistische haatzaaiende uitlatingen erop gericht zijn vrouwen en genderdiverse personen het zwijgen op te leggen, hun vrijheid van meningsuiting te ondermijnen en hun bewegingsvrijheid en deelname aan de samenleving te beperken; overwegende dat haatzaaiende uitlatingen tegen vrouwen toenemen in noodsituaties en tijdens conflicten; overwegende dat zij soms aanzetten tot conflictgerelateerd seksueel geweld en oorlogsmisdrijven, en misdrijven tegen de menselijkheid zoals genocide;
- D. overwegende dat seksistische haatzaaiende uitlatingen en desinformatie zowel offline als online worden geuit; overwegende dat er aanwijzingen zijn dat vrouwen over het algemeen meer last hebben van bedreigend gedrag online dan mannen; overwegende dat 52 % van de jonge vrouwen en meisjes te maken heeft gehad met onlinecriminaliteit, waaronder bedreigingen en seksuele intimidatie⁴; overwegende dat het aantal online haatzaaiende uitlatingen dramatisch is toegenomen tijdens en na de COVID-19-pandemie; overwegende dat het verschijnsel van haatzaaiende uitlatingen online wordt versterkt, onder meer via socialemediaplatforms, door desinformatie en angstaanjagende uitlatingen te verspreiden en door te dreigen de mensenrechten, privacy en waardigheid van de betrokkenen te ondermijnen, met een toename van het aantal haatmisdrijven tegen vrouwen en lhbtq+-personen in de fysieke wereld tot gevolg⁵; overwegende dat veel vrouwen en genderdiverse personen dagelijks worden geconfronteerd met onlinebedreigingen van moord, aanranding of verkrachting en dat

---

³ Strategie voor gelijkheid van lhbtq'ers 2020-2025, 2020; Resolutie 2417 (2022) van de Raad van Europa, getiteld "Combating rising hate against LGBTI people in Europe".

⁴ Zie de enquête over de ervaring van jongeren met online pesterijen, uitgevoerd door de World Wide Web Foundation en de World Association of Girl Guides and Girls Scouts met behulp van het "U Report"-platform van UNICEF, februari 2020, te vinden op: http://webfoundation.org/docs/2020/03/WF_WAGGGS-Survey-1-pager-1.pdf.

⁵ Studie – "Combating gender-based violence: Cyberviolence", Europees Parlement, directoraat-generaal Parlementaire Onderzoeksdiensten, 17 maart 2021, te vinden op: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662621/EPRS_STU\(2021\)662621_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662621/EPRS_STU(2021)662621_EN.pdf)

de slachtoffers vaak niet serieus worden genomen door rechtshandhavers en door de samenleving als geheel; overwegende dat dit kan leiden tot zelfcensuur⁶ en digitale uitsluiting, waardoor vrouwen het zwijgen worden opgelegd vanwege het onvermogen om ten volle deel te nemen en zich online te uiten uit angst voor geweld en misbruik, met als gevolg dat zij worden uitgesloten van openbare debatten waarvan zij deel willen uitmaken⁷, met inbegrip van directe bedreigingen die de politieke participatie, ambitie en kansen van vrouwen ontmoedigen; overwegende dat met desinformatiecampagnes vaak wordt getracht de professionele prestaties van vrouwen in diskrediet te brengen door nepverhalen over hun persoonlijk leven te verspreiden; overwegende dat zij bij het melden van cybergeweld soms nog steeds in diskrediet worden gebracht en worden gestigmatiseerd, waardoor deze misdrijven worden ondergerapporteerd en onderschat; overwegende dat volgens de monitoring van de vrijwillige EU-gedragscode voor de bestrijding van illegale haatzaaiende uitlatingen op internet het aantal kennisgevingen en maatregelen van ondernemingen in 2022 is gedaald⁸, en dat de steun voor deze gedragscode verder is afgenomen, hetgeen heeft geleid tot een verslechterende onlinesituatie;

- E. overwegende dat tal van factoren, zoals patriarchale maatschappelijke structuren, structurele discriminatie, ongelijke machtsverhoudingen, genderstereotypering en gendervooroordelen, aanzetten tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven tegen vrouwen en genderdiverse personen; overwegende dat zij deze haat online ervaren, maar ook offline in diverse omgevingen, met inbegrip van de openbare ruimte, de werkplek, scholen of het openbaar vervoer;
- F. overwegende dat femicide de ernstigste uiting is van gendergerelateerd geweld; overwegende dat in 2020 naar schatting 2 600 vrouwen zijn gedood door intieme partners of andere familieleden in Europa; overwegende dat wordt aangenomen dat het aantal slachtoffers veel hoger is, aangezien er een gebrek is aan vergelijkende gegevens en een geharmoniseerde juridische definitie van het misdrijf; overwegende dat momenteel 15 lidstaten geen wetgeving inzake gendergerelateerde haatzaaiende uitlatingen hebben; overwegende dat uit statistieken blijkt dat haatzaaiende uitlatingen ten aanzien van lhbtq+-personen wijdverbreid zijn, met name online, en dat er in bepaalde lidstaten sprake is van een opmerkelijk gebrek aan wetgeving om dergelijke vormen van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven te voorkomen, aan te pakken en te bestraffen;
- G. overwegende dat antigenderorganisaties internationale bewegingen zijn die misleidende en angstzaaiende berichten en retoriek verspreiden, met name door het gebruik van online-instrumenten, tegen iedereen die niet past in de binaire, genderstereotiepe en traditionele visie van de heteronormatieve, cis-normatieve, patriarchale samenleving, zoals het geval is met de lopende campagne tegen de zogenaamde “genderideologie”;

---

⁶ Studie – “Social media platforms and challenges for democracy, rule of law and fundamental rights”, Europees Parlement, directoraat-generaal Intern Beleid, beleidsondersteunende afdeling C, Rechten van de burger en Constitutionele Zaken, 3 april 2023, te vinden op:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/743400/IPOL_STU\(2023\)743400_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/743400/IPOL_STU(2023)743400_EN.pdf)

⁷ Algemene aanbeveling nr. 1 van de Groep van deskundigen inzake actie tegen geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (GREVIO) over de digitale dimensie van geweld tegen vrouwen, aangenomen op 20 oktober 2021.

⁸ Persbericht van 24 november 2022, “EU Code of Conduct against online hate speech: latest evaluation shows slowdown in progress”, te vinden op: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7109

overwegende dat deze bewegingen tot doel hebben discriminatie op grond van onder meer geslacht, seksuele gerichtheid, genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken te creëren en in stand te houden, en zodoende fundamentele rechten schenden; overwegende dat de retoriek van antigenderbewegingen actief bijdraagt tot marginalisering, stigmatisering, uitsluiting en geweld; overwegende dat deze bewegingen een “antigender”-ideologie en discours creëren die/dat gendergerelateerde haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen tegen vrouwen en lhbtq+-personen aanwakkeren; overwegende dat deze bewegingen een aanzienlijke bedreiging vormen voor de beginselen van gelijkheid, non-discriminatie, menselijke waardigheid en eerbiediging van de mensenrechten, die zijn verankerd in artikel 2 VEU, het proces van ratificatie van het Verdrag van Istanbul door de EU hebben belemmerd en de ratificatie en uitvoering van het Verdrag van Istanbul op nationaal niveau in sommige lidstaten negatief hebben beïnvloed; overwegende dat deze bewegingen een grensoverschrijdende dimensie hebben, zowel online als offline;

- H. overwegende dat haatzaaiende uitlatingen vaak beginnen als een daad van vooringenomenheid, die vervolgens kan leiden tot doelgerichte agressie en geweld; overwegende dat gendergerelateerde haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven enorme gevolgen hebben voor individuele vrouwen en lhbtq+-personen, die worden beschouwd als personen die de traditionele rolpatronen van mannen en vrouwen overschrijden, met name diegenen die het slachtoffer zijn van intersectionele discriminatie⁹, met inbegrip van lichamelijk letsel, soms resulterend in ernstige of dodelijke verwondingen, en psychologische schade, waaronder stress, angst en depressie; overwegende dat gendergerelateerde haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven ook enorme gevolgen hebben voor gemeenschappen en de samenleving als geheel, evenals voor de mensenrechten wereldwijd;
1. veroordeelt alle vormen van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, met inbegrip van misdrijven tegen vrouwen, meisjes en lhbtq+-personen; veroordeelt de acties van antigender- en antifeminismebewegingen in Europa en daarbuiten die ernaar streven de bestaande wetgeving en bestaand overheidsbeleid inzake de bescherming van vrouwenrechten en lhbtq+-rechten terug te schroeven; merkt op dat de lidstaten uiteenlopende regels hebben en verschillende normen toepassen om haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven tegen te gaan; benadrukt echter dat gemeenschappelijk optreden van de EU nodig is om de bevordering van de EU-waarden te waarborgen; verzoekt de Raad zo spoedig mogelijk een besluit vast te stellen waarin haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven worden aangemerkt als een vorm van criminaliteit in de zin van artikel 83, lid 1, VWEU;
  2. vraagt de Commissie om een duidelijke definitie van haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen alsook een expliciete definitie van gendergerelateerde haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, met inbegrip van seksistische en vrouwonvriendelijke haatzaaiende uitlatingen en de bijbehorende straffen, op te nemen wanneer wetgeving wordt voorgesteld naar aanleiding van de opname van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven in de lijst van “EU-misdrijven” in het Verdrag, daarbij rekening houdend met het feit dat dit specifieke vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes

---

⁹ Trans Murder Monitoring Update, ter gelegenheid van de Transgender Gedenkdag 2022, te vinden op: <https://transrespect.org/en/tmm-update-tdor-2022/>

vanwege hun gender zijn; verzoekt de Commissie om offline en online gendergerelateerde haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op te nemen in het voorstel; dringt er bij de Commissie op aan om ook seksuele gerichtheid, genderidentiteit, genderexpressie en geslachtskenmerken op te nemen als gronden voor discriminatie die in het bijzonder vallen onder haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen als een vorm van criminaliteit overeenkomstig artikel 83, lid 1; acht een dergelijke maatregel cruciaal om de bescherming van vrouwen en lhbtqi+-personen in de Unie te waarborgen; vraagt de Commissie en de lidstaten bijzondere aandacht te besteden aan intersectionele vormen van gendergerelateerde haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven gericht tegen vrouwen, meisjes en de lhbtqi+-gemeenschap;

3. is ingenomen met het voorstel van de Commissie voor een richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, en met de opname daarin van minimumvoorschriften voor de definitie van het strafbaar feit van het online aanzetten tot geweld of haat; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat deze richtlijn als een model en een minimumnorm dient wanneer het gaat om wetgeving ter bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven online; herinnert aan de in het VN-actieplan van Rabat vastgelegde criteria waaraan materiaal moet voldoen om als het online aanzetten tot geweld of haat te worden aangemerkt; betreurt dat er nog steeds geen gemeenschappelijke definitie van gendergerelateerd geweld en geweld tegen vrouwen is, en dat de in het Commissievoorstel opgenomen strafbare feiten slechts beperkt in aantal zijn; verzoekt de Commissie op grond van artikel 83, lid 1, derde alinea, VWEU een voorstel in te dienen voor een besluit van de Raad waarin gendergerelateerd geweld wordt aangemerkt als een nieuwe vorm van criminaliteit, teneinde alle vormen van gendergerelateerd geweld in de hele EU op een samenhangende, holistische en gecoördineerde manier te bestrijden; roept de Raad op de overbruggingsclausule toe te passen door een unaniem besluit aan te nemen waarmee gendergerelateerd geweld wordt aangemerkt als een van de nieuwe vormen van criminaliteit die in artikel 83, lid 1, VWEU worden vermeld;
4. herinnert eraan dat de voorstellen voor wetgeving ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, alsook de wetgeving ter bestrijding van online seksueel misbruik van kinderen, bepalingen bevatten met betrekking tot een aantal belangrijke aspecten van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven online en offline;
5. wijst op het verband tussen haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven online en offline als gevolg van de snelle ontwikkeling van de digitale wereld en socialemediaplatforms, waarbij vooral jonge vrouwen en vrouwen het doelwit zijn; merkt op dat veronderstelde online-anonimiteit het gemakkelijker maakt voor mensen om zich in te laten met haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven;
6. verzoekt de Commissie om binnen drie jaar actief onderzoek te doen naar, analyses te maken van en verslag uit te brengen over antigenderbewegingen, met inbegrip van hun strategieën en financiering, en de door hen verspreide misinformatie te bestrijden; herinnert eraan dat de etikettering van lhbtqi+-personen als een “ideologie” zich in online- en offlinecommunicatie verspreidt, alsook in campagnes tegen zogenaamde “genderideologie”; benadrukt dat feministen en lhbtqi+-activisten vaak het doelwit zijn van lastercampagnes, haatzaaiende uitlatingen online en cyberpesten;

7. verzoekt de Commissie en de lidstaten om de regelmatige beschikbaarheid en de vergelijkbaarheid van betrouwbare uitgesplitste gegevens over alle vormen van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op het niveau van de Unie en op nationaal niveau te verbeteren en pleit voor het harmoniseren van de systemen voor gegevensverzameling in alle lidstaten via samenwerking met Eurostat, het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten en het Europees Instituut voor gendergelijkheid; wijst erop dat de lidstaten nauwkeurige uitgesplitste gegevens over haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven tegen vrouwen en lhbtq+-personen moeten verzamelen, teneinde de factoren en de verschillende lagen van deprivatie, achterstelling en discriminatie die hen kwetsbaar maken voor haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, met elkaar in verband te brengen;
8. roept de lidstaten op om het probleem van onderrapportage en de problemen waarmee slachtoffers worden geconfronteerd bij het verkrijgen van toegang tot strafrechtelijke procedures en bescherming, op een gendergevoelige wijze aan te pakken;
9. herinnert eraan dat de onderliggende oorzaken van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven tegen vrouwen, meisjes en lhbtq+-personen moeten worden aangepakt, en benadrukt het belang van de vaststelling van alomvattende maatregelen en breed opgezette beleidsmaatregelen die zijn afgestemd op de genderdimensie en die ook specifiek gericht zijn op jongens en mannen; beklemtoont dat deze maatregelen verplichte, regelmatige, doeltreffende en empirisch onderbouwde capaciteitsopbouwende training moeten omvatten voor beroepsbeoefenaars die naar verwachting in contact zullen komen met slachtoffers, met als doel op mensenrechten gebaseerde, intersectionele en gendersensitieve gerichte steun te verlenen en secundaire victimisatie en stigmatisering te voorkomen; herinnert aan de noodzaak van doeltreffende preventiestrategieën, bewustmaking, onderwijs en opleiding¹⁰ teneinde bescherming, toegang tot de rechter, gespecialiseerde ondersteunende diensten en genoegdoening voor slachtoffers te waarborgen, het risico op haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven tot een minimum te beperken en passende middelen toe te wijzen voor de uitvoering ervan;
10. roept de lidstaten op specifieke onderwijsprogramma's te ontwikkelen, met inbegrip van alomvattende, op de leeftijd afgestemde lesprogramma's over seksualiteit en relaties, die gericht zijn op het creëren van bewustzijn van gendervooroordelen, stereotypen en de daaruit voortvloeiende verwachtingen over passende rollen in de samenleving die kunnen leiden tot haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven op basis van gender, met inbegrip van weerbaarheidscampagnes en bewustmaking gericht op het tegengaan van haatzaaiende uitlatingen, desinformatie, nepnieuws en angstaanjagende uitlatingen; verzoekt werkgevers en andere betrokkenen, alsook regeringen, hun rol in dit verband ten volle te vervullen;
11. is ingenomen met de werkzaamheden van de EU-groep op hoog niveau voor de bestrijding van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, en met name met de belangrijkste leidende beginselen van deze groep inzake samenwerking tussen rechtshandavingsinstanties en maatschappelijke organisaties, en erkent het belang van

---

¹⁰ Aanbeveling CM/Rec(2022)16 van de Raad van Europa over het bestrijden van haatzaaiende uitlatingen, 2022.

een dergelijke aanpak¹¹; verzoekt de Commissie om de gedragscode te herzien in overeenstemming met de verplichtingen van de digitaaldienstenverordening en om desinformatie en haatzaaiende uitlatingen aan te pakken, en om daarnaast een grootschalige campagne te lanceren onder leiding van de Commissie, de lidstaten en technologie- en socialemediaplatforms teneinde mensen bewust te maken van mensenrechtenconforme moderatie van online-inhoud en in het bijzonder van rapporterings-, markerings- en meldingspraktijken met als doel zowel slachtoffers als omstanders van haatzaaiende en angstaanjagende online-uitlatingen weerbaarder te maken;

12. verzoekt de lidstaten en de Commissie maatschappelijke organisaties te ondersteunen die alle vormen van online en offline gendergerelateerd geweld bestrijden, met name die organisaties welke slachtofferhulpdiensten verlenen, onder meer door financiële steun te verlenen; roept de Commissie en de lidstaten op tot het bevorderen van ethische en “privacy door ontwerp”-ontwikkelingen en van het gebruik van technologische oplossingen die slachtoffers ondersteunen en hen helpen weer zeggenschap te krijgen en die bijdragen tot de bescherming van slachtoffers in de onlineruimte; dringt erop aan dat daders volledig ter verantwoording worden geroepen en dat dadergerichte programma’s worden bevorderd, met als doel veilige relaties en pro-sociaal gedrag te waarborgen; wijst erop dat speciale programma’s nodig zijn om de eerbiediging van de grondrechten in de onlineruimte te bevorderen, in overeenstemming met de EU-regels, met bijzondere aandacht voor de ontwikkeling van digitaal onderwijs, digitale geletterdheid en digitale vaardigheden om gebruikers te wapenen tegen de gevaren van de digitale ruimte en om hen te leren omgaan met hun verantwoordelijkheden wanneer zij daarbinnen interageren, met name op socialemediaplatforms, en om het veilige gebruik van internet te waarborgen;
13. wijst er nogmaals op dat EU-brede maatregelen nodig zijn om de bestaande normen aan te scherpen en maatregelen te bevorderen voor het tegengaan van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven, in combinatie met een passende bescherming van de slachtoffers van dergelijke misdrijven, door de oprichting van een solide kader en een institutioneel netwerk, naast zachte maatregelen of zelfregulering die dienen om sociale veerkracht tegen haatzaaiende uitlatingen op te bouwen; herinnert eraan dat het programma “Burgers, gelijkheid, rechten en waarden” (CERV) in de EU-begroting specifiek financiering omvat ter bevordering van gelijkheid en ter bestrijding van racisme, vreemdelingenhaat en discriminatie, met inbegrip van haatmisdrijven en haatzaaiende uitlatingen.

---

¹¹ Te vinden op: https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/KGP%20on%20cooperation%20LEAs%20CSOs_final.pdf.

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	24.10.2023
Uitslag eindstemming	+: 21 -: 2 0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	Robert Biedroń, Annika Bruna, Gwendoline Delbos-Corfield, Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Lina Gálvez Muñoz, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Radka Maxová, Andželika Anna Mozdżanowska, Johan Nissinen, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Sirpa Pietikäinen, Evelyn Regner, Christine Schneider, Sylwia Spurek, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Marco Zullo
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Elena Kountoura, Monika Vana, Angelika Winzig
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervangers (art. 209, lid 7)	Martin Hojsík

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE ADVISERENDE COMMISSIE

21	+
ECR	Andželika Anna Mozdzanowska
PPE	Rosa Estaràs Ferragut, Frances Fitzgerald, Sirpa Pietikäinen, Christine Schneider, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Angelika Winzig
Renew	Martin Hojsík, Marco Zullo
S&D	Robert Biedroń, Lina Gálvez Muñoz, Radka Maxová, Maria Noichl, Carina Ohlsson, Evelyn Regner
The Left	Elena Kountoura
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Sylwia Spurek, Monika Vana

2	-
ECR	Johan Nissinen
ID	Annika Bruna

0	0

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding

INFORMATIE OVER DE GOEDKEURING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Datum goedkeuring	13.11.2023
Uitslag eindstemming	+: 36 -: 5 0: 1
Bij de eindstemming aanwezige leden	Abir Al-Sahlani, Malik Azmani, Pietro Bartolo, Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Cornelia Ernst, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Erik Marquardt, Birgit Sippel, Sara Skytvedal, Annalisa Tardino, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Elena Yoncheva
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervangers	Jan-Christoph Oetjen, Anne-Sophie Pelletier, Dragoș Tudorache, Maria Walsh
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervangers (art. 209, lid 7)	Petras Auštrevičius, Katalin Cseh, Ciarán Cuffe, Marie Dauchy, Estrella Durá Ferrandis, Cyrus Engerer, Malte Gallée, Niclas Herbst, Martin Hojsík, France Jamet, Bernd Lange, Nathalie Loiseau, Jutta Paulus, Laurence Saight, Ivan Štefanec

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

36	+
PPE	Vasile Blaga, Karolin Braunsberger-Reinhold, Niclas Herbst, Jeroen Lenaers, Sara Skytvedal, Ivan Štefanec, Maria Walsh
Renew	Abir Al-Sahlani, Petras Auštrevičius, Malik Azmani, Katalin Cseh, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Martin Hojsík, Sophia in 't Veld, Nathalie Loiseau, Jan-Christoph Oetjen, Dragoș Tudorache
S&D	Pietro Bartolo, Estrella Durá Ferrandis, Cyrus Engerer, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Bernd Lange, Juan Fernando López Aguilar, Birgit Sippel, Elena Yoncheva
The Left	Cornelia Ernst, Anne-Sophie Pelletier
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Briemont, Damien Carême, Ciarán Cuffe, Malte Gallée, Erik Marquardt, Jutta Paulus

5	-
ID	Marie Dauchy, France Jamet, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
NI	Milan Uhrík

1	0
PPE	Laurence Sailliet

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding